

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za ino-zemstvo: 210 Din. — Pla-ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 106.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri post. nranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, četrtek in soboto

Liubliana, torek 22. septembra 1936

Cena posamezni številki Din 1'50

Tudi za Slovenijo se naj nekaj stori

Treba priznati sedanji vladi, da se je pod njo v nekaterih pokrajinah gospodarska delavnost silno povečala in da se je za mnoge pokrajine marsikaj storilo. Tako dobi Beograd moderno rečno pristanišče, ki bo veljalo okoli 100 milijonov din, nadalje je dobil veterinarsko fakulteto, več gimnazijskih poslopij, pripravlja se beograjski velesejem itd. V Bosni se povečuje Zenica, modernizirajo se železnice, s silo se hoče zgraditi pristanišče v Ploči, uvedli so se motorni vlaki iz Sarajeva v Dubrovnik, gradi se unska železnica, itd. V Vojvodini se gradi velika mednarodna avtomobilska cesta, nadalje se bo zgradila v borskem rudniku velika topilnica, napoveduje se velika rafinerija za romunski petrolej, napoveduje se gradnja orjaškega mostu čez Donavo, ki bo vezal našo državo z Rumunijo, v Dalmaciji se bodo z angleškim denarjem modernizirala pristanišča in še cela vrsta drugih večjih in manjših del je v delu ali pa so na programu, ki se bo tudi izvršil. Vojvodini je poleg tega silno pomagano z državno intervencijo pri nakupu žita, južnim pokrajinam bo dalje pomagano pri vnovčenju češpelj, Bosni in Srbiji je bilo olajšano stanje z zvišanjem odkupnih cen pri tobaku, itd.

Samo v Sloveniji smo vseh teh dobrot silno malo deležni, da jih komaj opazimo. Gradi se 9 km dolga železnica Št. Janž—Sevnica, prelaga se Medenski klanec, na programu je razširjenje ceste Št. Ilj—Maribor, a je bila licitacija zopet razveljavljena, še letos bi se moralo začeti z gradnjo vseučiliške knjižnice, ki pa se ne more in ne more res tudi začeti, na programu je tudi avto cesta Ljubljana—Šušak ter železnica Črnomelj—Vrbovsko, kar pa je vse šele na programu, da nihče ne ve, kdaj se bodo ta dela tudi v resnici začela.

Vsa ta javna dela, ki jih bo dobila Slovenija, so le malo vidna, tembolj pa so zato vidne težave, ki jih preživlja Slovenija in ki so vsak dan večje.

Lesna trgovina stoji in lesna proizvodnja je v najtežji krizi, premogovna proizvodnja nazaduje, že itak agrarno pasivna Slovenija ima letos za 200 milijonov dinarjev manjšo zetev, denarni zavodi v veliki večini ne delujejo v normalnem obsegu, trgovina in obrt propadata naravnost strahovito, zaradi stavk preživlja še tekstilna industrija težko krizo, a vsa druga bremena, ki jih nosi Slovenija v mnogo preveliki meri, so ostala in se celo še zvišujejo. Baš pred kratkim so se s preložitvijo vzdrževanja narodnih šol na banovine ti stroški zopet povečali.

Samo naravna posledica vsega tega je, da se iz drugih pokrajin že poroča o zboljšanju gospodarskega stanja, dočim mora Slovenija še nadalje trpeti pod pezo neodjenljive in še naraščajoče stiske.

Čas je zato, da se tudi za Slovenijo nekaj stori! Leta in leta je bila Slovenija tista kašča, iz katere se je moglo še vedno nekaj dobiti, sedaj je ta kašča izpraznjena in da bo mogla zopet začeti delovati v korist drugih, jo je treba zopet napolniti. Vsak sod ima dno, v slovenski kašči pa je že dolgo, ko se je prišlo do dna.

Pri tem pa naglašamo: Sloveniji ni pomagano z nekaj neznatnimi krediti, ki so le kaplja v morju velikih potreb Slovenije. Še manj pa je Sloveniji pomagano z obljubami, kaj se bo vse izvršilo čez leta. Slovenija potrebuje takojšnjo podporo in izdatno, zlasti pa za one panoge, na katerih je slovensko gospodarstvo od nekdanj sloveno. Tako je za izvoz slovenskega lesa res treba nekaj storiti in našemu lesnemu gospodarstvu je res treba pomagati. S 35.000 din, kolikor je bilo danih za lesno raz-

stavo v Ljubljani, se ni še pomagalo lesnemu gospodarstvu, temveč omogočilo le to, da se je nazorno pokazalo, kakšno bogastvo je za Slovenijo njen les in kako se to bogastvo veliko preslabo izkorišča. Pomagati je treba premogovni industriji, podpreti je treba hotelsko industrijo, storiti nekaj za zboljšanje tujskega prometa, storiti nekaj za naše denarne zavode itd. Kako lepe obljube smo že pred meseci slišali glede sanacije denarnih zavodov, sedaj pa se vedno

bolj kaže, da bodo likvidirani le menični dolgovi kmetov, ki jih v Sloveniji skoraj ni.

Tudi za Slovenijo je treba nekaj storiti! Vsak dober gospodar ve, da se vsaka stvar iztroši, če se je tudi ne zaliva. Ne more biti in ni Slovenija izjema in tudi njej je treba priliti, da ne usahnejo njeni življenjski sokci. Danes ti ugašajo in prav v silni meri. Zato treba nekaj za Slovenijo storiti, da ne bo pomoč prekasna, da ne bo slovenska kašča za vedno iztrošena.

Če se je izkazalo sedanje delavsko zavarovanje kot slabo in če to pravi sam minister za socialno politiko in narodno zdravje, potem je treba tudi vse socialno zavarovanje nemudoma postaviti na čisto drugo podlago. Sedanje delavsko zavarovanje je osnovano na temelju centralizma, novo in boljše delavsko zavarovanje pa je treba ustanoviti na čisto drugi podlagi, ker se je pač dosedanja izkazala kot napačna. Novo socialno zavarovanje mora zato biti upravljano čisto decentralistično. To so tudi zahtevali vsi nameščenci Jugoslavije na zadnji anketi v Zagrebu, to so ponovno zahtevali tudi že delavci in delodajalci in to potrebo je končno dokazala tudi izkušnja, ker imajo zasebne bolniške blagajne, ki imajo le še nekaj svoje samostojnosti, najmanj režijskih stroškov.

Zato tudi upamo, da ne bo ostalo le pri kritiki, temveč da bogoslovni minister za socialno politiko po svoji ostrji kritiki izdal tudi potrebne odloke, s katerimi se bo delavsko zavarovanje decentraliziralo, in to na vsej črti!

Minister dr. Kožulj o ustanovitvi cestnih fondov

Gradbeni minister dr. Kožulj je predložil ministrskemu svetu na odobritev predlog o ustanovitvi cestnega fonda. Po primeru najbolj naprednih držav Amerike in Evrope, da se najdejo sredstva za izpopolnitev in zboljšanja cestnega omrežja s posebnimi fondovi je izdelal tudi minister dr. Kožulj svoj načrt, ki sloni na naslednjih izkušnjah in načelih:

1. Tudi najbolj bogate države niso mogle ustvariti finančnih pogojev za zgradnjo moderne cestne mreže samo z državnimi sredstvi.
2. Ni prav, da bi padli ogromni izdatki, ki so potrebni za investicije, ki bi imele trajno vrednost za dolgo dobo, le v breme sedanje generacije, ki bi to omrežje ustvarila in ki že itak preživlja največje težave.
3. Za napravo teh cest naj največ žrtvuje oni, ki te ceste najbolj uporabljajo.

S pomočjo posojil bi se prišlo do potrebnih sredstev, amuitete za ta posojila pa bi se odplačevale z rednimi dohodki, ki so v direktni zvezi s povečanim prometom na cestah. Z večjim izkoriščanjem tega prometa pa bi se tudi povečali dohodki novega cestnega fonda.

Francoska in angleška finančna pomoč Jugoslaviji

Posebni dopisnik lista »Times« javlja iz Bratislave, da je imel dogovor dr. Stojadinoviča zaradi dobave romunskega petroleja Jugoslaviji ta cilj, da se pospeši mehanizacija vojske držav Male antante. Kako se bo finansirala ta dobava petroleja še ni znano, misli se pa, da bo v kratkem odpoval dr. Stojadinovič v Pariz in v London. Francoska finančna pomoč je baje že zagotovljena.

»Berliner Tagblatt« pa poroča, da bo dala Anglija Jugoslaviji kredit 3 milijard din za izgraditev dalmatinskih pristanišč. Enak kredit da je ponudila tudi Francija, toda Jugoslavija daje prednost angleškemu kreditu.

Centralistični cestni fond odklanjamo!

Napoveduje se ustanovitev cestnega fonda. V njegovo utemeljitev se navaja, da imajo že vse napredne države takšne fondove, ker so premajhna sredstva držav, da bi same le z državnimi sredstvi mogle nositi stroške za pretvoritev sedanjega primitivnega cestnega omrežja v omrežje modernih avtomobilskih cest in ker tudi ne gre, da ne bi prispevala k tem stroškom poznejša generacija, ki bo predvsem uživala ugodnosti modernega cestnega omrežja. Zato je treba ustanoviti cestni fond, v katerega bodo največ prispevali oni, ki tudi najbolj izkoriščajo ceste.

Treba je priznati, da ima to utemeljevanje potrebe ustanovitve cestnega fonda dosti upravičenosti in priznati je tudi treba, da v nekaterih državah delujejo ti fondovi v precejšnji zadovoljnost vsega prebivalstva. Kljub temu pa smo mi glede koristnosti nameravane cestnega fonda silno skeptični ter se zato za ta novi fond nikakor ne moremo ogreti.

Predvsem zaradi izkušenj, ki jih imamo dosedaj še od vseh fondov, ki jih imamo v Jugoslaviji. Vsi fondovi so pomenili doslej veliko obremenitev prebivalstva, ne da bi prinesli prebivalstvu tudi le sorazmerno korist z bremenem, katere so naložili. Imamo tudi celo vrsto fondov, v katere se vedno plačuje, ne da bi se kdaj slišalo, da se iz teh fondov tudi plačujejo potrebni zneski.

Glavna napaka vseh naših fondov pa je, da so ustanovljeni na čisto centralistični podlagi. Iz vse države se steka denar v te fondove, odteka pa se le v nekatere kraje. In po dosedanjih izkušnjah se moramo bati, da se bo to zgodilo tudi pri cestnem fondu. Vse pokrajine bodo plačevale v ta fond, njegovih dobrot pa bodo deležne le nekatere. Nevarnost, ki je zlasti za Slovenijo velika, ker je Slovenija pri davčinih relativno vedno na prvem mestu, dočim pri tem, kar daje država, skoraj enako vedno na enem zadnjem mestu.

Zato moramo cestni fond z vso odločnostjo odkloniti, razen, če se nudijo dovolj velika jamstva, da se žalostne izkušnje pri drugih fondih ne bodo ponovile tudi pri cestnem fondu.

V tem pogledu mora biti glavno jamstvo, da se bo fond upravljaval popolnoma decentralistično. Po našem mnenju bi se moralo to zgoditi na ta način, da se ustanovi pri vsaki banovini cestni fond. Banovinski sveti, ki se bodo le moralno enkrat izvoliti, bi sklepali o višini prispevkov v cestni fond ter o njegovi uporabi. Osnovno načelo za vse te cestne fondove pa bi

moralo biti, da se brez izjeme uporabljajo le za ozemlje, na katerem so bili zbrani. Ta nelepa navada pa, da bi ene pokrajine plačevale davek zato, da bi se uporabljali ti zneski za ceste v drugih pokrajinah, se mora že enkrat nehati. Zlasti pa ne more več Slovenija, ki je od krize najbolj pritisnjena, še nadalje plačevati investicije v drugih pokrajinah.

Na ta način, da bi se namreč cestni fond decentralizirali, pa bi se dosegla tudi njih najcenejša in najbolj ekonomična uporaba. Če bi za vsako malenkost bilo potrebno pritrđilo iz centrale, potem je gotovo, da bi se vsako cestno delo zakasnilo in v nevarnosti bi bili, da bi zaradi tega zavlačevanja velik del kreditov zapadel. Poleg tega bi centrala tudi premalo upoštevala pokrajinske potrebe, da bi nekatere pokrajine še vedno bile brez najpotrebnejših modernih

cest, pa čeprav bi v cestni fond vplačevale primeroma največ. Končno pa tudi že najbolj osnovna pravica zahteva, da o uporabi fondov odločajo tisti, ki so fondove zbrali.

Fondovi so v Jugoslaviji že davno izgubili svoj dober sloves in zato naj se tudi ne veže tako nujno in koristno vprašanje modernizacije našega cestnega omrežja na fondove. Vsa propagandna sila za zboljšanje cestnega omrežja bo z vezanjem tega vprašanja na fondove uničena.

Modernizacija našega cestnega omrežja je potrebna in vsak napor v tej smeri je treba pozdraviti. Toda s centralističnimi fondovi se ta cilj ne more doseči, temveč z njimi se bo doseglo le novo nezadovoljstvo prebivalstva. Centralistični cestni fond zato odločno odklanjamo in ga nikakor nečemo!

Ostra kritika naših zavarovalnih uradov

Minister Cvetković o okrožnih uradih

Minister za socialno politiko in narodno zdravje Cvetković se je na shodu v Kragujevcu, katerega so se udeležili v velikem številu tudi delavci, takole izrazil o delu uradov za zavarovanje delavcev v Jugoslaviji.

»Uradi za zavarovanje delavcev dobe nad sto milijonov din na leto od delavskih mezd. Prav tako so tudi borze dela in delavske zbornice ustanove, v katere vplačujejo delavci ogromne milijone. Vprašam vas, če so se v tem razmerju tudi poboljšale življenjske razmere delavca in če so te ustanove, v katerih so do danes gospodarili in vladali tako imenovani delavski voditelji, dale učinkovite rezultate.

Kljub tem ustanovam in pri vseh teh milijonih žive danes delavci v obupnem stanju. V teh delavskih ustanovah je nastala besna oligarhija, ki upošteva samo svoje osebne interese.

Mi hočemo napraviti tem razmeram konec, hočemo napraviti red in hočemo z redom ustreči upravičenim zahtevam delavcev. Po teh ustanovah bi morali vsi delavci občutiti boljše življenje, ki bi na vas tako delovalo, da bi se vaše razmere popolnoma popravile.

K tej izjavi ministra za socialno politiko in narodno zdravje dostavlja zadnji beograjski »Privredni pregled« naslednje:

Gospod minister pravi, da prejemajo urad za zavarovanje delav-

stva na leto nad sto milijonov din. Da, toliko dobiva urad od delavstva, toda še mnogo več dobiva od delodajalcev, da znašajo letni dohodki urada okoli 300 milijonov din. Ti prispevki delavcev in delodajalcev se dajejo zato, da se zboljšajo življenjske razmere delavca. V zadnjih 15 letih so prejeli vsi uradi nad štiri milijarde din ter se smejo zato z vso pravico vprašati tako delavci ko delodajalci, če so se v tej meri tudi zboljšale higijenske in splošne razmere delavstva. Vemo, da so se delavci zelo pritoževali zbog nezadostne podpore urada, a tudi 90% delodajalcev vam bo potrdilo, da so se njih delavci le komaj za eno četrtno okoristili na leto od vplačanih prispevkov. Če bi se za te štiri milijarde dinarjev postavilo 400 tvornic, vsaka za po 10 milijonov dinarjev, bi bili delavci na boljšem, kakor pa so danes pred drago in luksuzno urejenimi palačami urada.

Toda če smo v delavskem zavarovanju tako dolgo begali, ni treba, da to delamo tudi še v bodoče. Delavsko zavarovanje je treba čim prej postaviti na bolj zdrave temelje in za silne milijone, ki se v ta namen dajejo, dejansko zavarovati delavstvu boljše življenjske razmere.

K izvajanjem Privrednega pregleda pa bi si tudi mi dovolili nekaj dostaviti, in sicer naslednje:

Odpis kmet-skih dolgov

Blagovni krediti trgovcev pa se morajo plačati v celoti

V kratkem bo izdana nova uredba o razdolitvi kmetov in takrat bo šele mogoče natančno poročati, kako bo to pereče vprašanje rešeno. Vladno časopisje poroča, da bo nova uredba slonela na teh načelih:

Kmetijski dolgovi se bodo odpisali do polovice. Kmetijski menični dolgovi pa do zneska 25 tisoč dinarjev. Dolgovi se bodo odpisali brez ozira na upnike. Izjema velja edinole za blagovne kredite trgovcev, ki se morajo plačati v celoti, vendar brez obresti. Dolžne obresti se odpisajo.

Zasebni upniki bodo izgubili vseh odpisanih 50 odstotkov, banke in zadrage pa le 25 odstotkov, ker jim bo država 25 odstotkov odpisanega dolga povrnila v bonih, oziroma v 30dstonih državnih obveznicah. Te obveznice se bodo mogle lombardirati pri Narodni banki ter se bodo sprejemale tudi za plačilo davkov in za ostankov. Podrobnosti glede višine tečaja obresti, maksimalnega zneska, ki ga bo lombardirala Narodna banka, še niso znane. Tudi še ni znano, če bodo te obveznice pripuščene na borzo.

Kmetijski menični dolgovi v višini nad 25.000 din se bodo uredili individualno.

Ustanovitev tehnološko-obrtnega muzeja v Ljubljani

Akcijski odbor za ustanovitev tega velevažnega muzeja je na svoji prvi seji soglasno izvolil za predsednika veletrgovca Ivana Jelačiča, za podpredsednika pa univ. profesorja dr. Mariusa Rebeka ter takoj pričel z delom.

Društvo za zaščito zavarovancev »Feniksa«

je bilo ustanovljeno v Ljubljani ter je njegova pravila banska uprava tudi že potrdila. V najkrajšem času bo sklicana ustanovna skupščina. Pripravljani odbor poziva vse zavarovance, da prijavijo svoj pristop društvu (na naslov: Ivan Jeras, ravnatelj tvrdke »Sladkor« v Ljubljani).

Prijave za ustanovno skupščino se sprejemajo do 26. septembra.

30 milijonov din škode zaradi neizpolnjenih obvez tuje družbe

Inženirska zbornica v Splitu je na svoji zadnji seji obširno razpravljala o sporu med francosko družbo za izkoriščanje vodnih sil »La Dalmatienne« in našo državo ter ugotovila, da je družba kršila pogodbo, ker 1. ni razširila sedanje tvornice karbida in cianamida, 2. ker ni zgradila tvornice za azotno kislino, 3. ker ni postavila tvornice za mastna gnojila, 4. ker ni zgradila tvornice za kemične in farmacevtske izdelke, 5. ker ne troši niti četrtine razpoložljive energije, 6. ker ni razen neznanih zneskov investirala 300 milijonov frankov, kar bi morala po pogodbi z državo storiti najkasneje do 1. julija 1934, 7. ker ni zamenjala tri četrtine direktorjev in vodilnih nameščencev z domačimi in 8. ker ne izplačuje državi določenega minuma dobička.

Zaradi tega protipogodbenega delovanja družbe, ugotavlja dalje inženirska zbornica, je imela veliko škodo vsa država. Najbolj pa je bila prizadeta Dalmacija, kjer družba deluje. Od prejšnjega koncesionarja je dobila Dalmacija v obliki plač in mezd ter prometa v trgovini, obrtu in industriji 30 milijonov din. Zbornica se ne spušta v vprašanje, kako se je mogla krpeti ta silna kršitev pogodbe. Pač pa podaja zbornica obširne predloge, kako se morajo odnositi med družbo La Dalmatienne

in državo preurediti in prevelike obveznosti države zmanjšati.

Tudi družba La Dalmatienne je lep donesek k poglavju o favoriziranju tujih družb in o naši brezglavi gospodarski politiki.

Naša proizvodnja zlata raste

Naša proizvodnja zlata je znašala v l. 1934. 2305 kg zlata, v l.

1935 pa 2445 kg. Leta 1935. je kupila Narodna banka vso proizvodnjo zlata, l. 1934. pa samo 1175 kg od vse proizvodnje, ker je naredba o kontroli nad plemenitimi kovinami stopila v veljavo šele 4. avgusta 1934. Od vse proizvodnje zlata je bilo proizvedeno zlata doma 389 kg, v tujini pa 2056 kg. Srebra pa je bilo proizvedeno od skupno 56.755 kg doma samo 66

kilogramov. Zaradi novih instalacij v Boru in zgraditve topilnice v Trepči pa se bo sedaj naša proizvodnja zlata in srebra zelo povečala.

V proizvodnji zlata je naša država v Evropi za Švedsko, Romunijo in Francijo na četrtem mestu, v proizvodnji srebra pa celo na 2. mestu za Nemčijo, tretja pa je Španija.

Premalo nameščencev pri ljubljanski žel. direkciji

Zivimo v dobi precejšnje gospodarske neurejenosti. Eno najvažnejših vprašanj v tej dobi je šurni delavnik. To vprašanje je pereče tembolj, ker mnogi ljudje ne morejo dobiti šurne dnevne zaposlitve, drugi zopet so časovno tako zaposleni, da znaša dnevna zaposlitev 10 in tudi več ura časa.

Tudi pri naši železniški upravi so mnogi primeri, ki odstopajo od šurne zaposlitve.

Kot normalni delovni čas za poedinca velja za eno koledarsko leto (t. j. 365 dni) 8 krat 280 = 2240 delovnih ur. — V normalno urejenih razmerah ne bi smel biti noben stalno nastavljen uslužbenec zaposlen večje število ur. Od 365 razpoložljivih dni naj je 280 delovnih po 8 ur. Ostali dnevi so prosti obveznega dela z ozirom na nedelje, praznike in splošno priznane letne odmore. V tem normalnem delovnem času naj dobi vsak uslužbenec za storjeno delo toliko nagrade, da more stanu primerno živeti.

Z dneva v dan se pa pri nas stavlja razna tozadevna vprašanja in vedno pogosteje se čuje nezadovoljstvo uslužbenecv. Nekateri delavci se pritožujejo, da nimajo polne zaposlitve, da imajo mnogokrat brezplačne dopuste in da z malimi zaslužki ne morejo preživljati sebe in svojih družin; drugi uslužbeni (prometniki, kretniki, čuvaji, vlakovno osebje itd.) pa se pritožujejo radi preobremenitve, da imajo premalo počitka in premalo možnosti, da bi se mogli zadostno brigati za družine itd.

Večkrat je bilo že dokazano z računi, da n. pr. stalni progovni delavci niso zaposleni letno niti 2000 ur, dočim eksekutivni uslužbenec v mnogih primerih daleč prekorači tudi 4000 delovnih ur v enem letu. Te razlike so velike in ker so taki primeri zelo številni (na tisoče), je razumljivo, da se tozadevne pritožbe množe.

Očigledno je, da je tako stanje službenih odnosov zelo nesocialno in ustvarja nezadovoljstvo med množico. To nezadovoljstvo izvira iz propadanja ljudi, ki zbog malih zaslužkov in po drugi strani zbog prezaoplenosti ne morejo dati svojemu organizmu vse ono, kar je potrebno za njegovo redno vzdrževanje.

Pri nas, v oblastni železniški direkciji v Ljubljani, je to še posebno občutno, ker so proge močno obremenjene in odpade na posameznega uslužbenca razmeroma zelo dosti dela. Da je tako, se je že na mnogih mestih dokazalo z raznimi računi in dejstvi.

Tako n. pr. znašajo finančni dohodki državnih železnic za proračunsko leto 1935./36. (navedbe zagrebške gospodarske revije »Ekonomist«).

Direkcija	Skupni dohodki v milij.	Na 1 km proge	Na 1 uslužbenca
Ljubljana	406'3	355.000	41.900
Zagreb	503'0	227.700	31.100
Subotica	367'6	193.700	40.800
Beograd	483'7	183.400	27.200
Sarajevo	174'1	111.300	16.600
Povprečno	—	214.220	31.540

Ljubljanska direkcija da torej 21 odstotkov vseh dohodkov in 65,5 odstotka nad povprečnostjo dohodkov na 1 km ter 32,8 odstotka nad povprečnostjo dohodkov na 1 uslužbenca.

Te dokaze naj izpopolni že priložen pregled storilnosti in obremenitve prog in uslužbenecv v posameznih oblastnih direkcijah naše državne železnice. Tozadevni podatki so vzeti iz uradne statistike za leto 1934.

Iz priloženega pregleda se dobro vidi, v kateri direkciji je specifično najmočnejši promet (na 1 kilometer) in najmočnejše obremenjeno osebje (na 1 uslužbenca) itd. V vseh primerih prednjači

ljubljska direkcija; osebni promet je tolik, da prekorači povprečnost za 87 odstotkov, tovorni pa za 20 odstotkov.

Ker je zaposlitev uslužbenecv v območju ljubljanske direkcije daleč nad povprečnostjo, je upravičeno prizadevanja uslužbenstva, da se poveča stalež osebja za toliko, da bi uslužbeni opravljali službo po sistemu šurnega delavnika, t. j. letno okoli 2200 ur.

Vpoštevajoč naše današnje razmere, je potrebno zaposliti v območju ljubljanske direkcije okoli 2000 uslužbenecv več, da se doseže normalna zaposlitev osebja. — Celotni stalež pri direkciji se mora povečati od 9300 na okoli 11.300 uslužbenecv.

Vsekakor bi imelo to za železniško upravo več izdatkov za okoli 40 milij. din na leto. Ali tudi to je mogoče, ker so železnice ljubljanske direkcije visoko aktivne. Pri tem naj bi bila izkoriščenost osebja v tej oblasti še vedno najmočnejša v vsej državi. Približali bi se s tem tudi principu enakosti obremenitve uslužbenecv na področju vse uprave drž. železnic.

V tem primeru ne gre samo za uveljavljanje šurnega delavnika, temveč tudi za enakost obremenitve vseh uslužbenecv. V praksi je sicer nemogoče popolnoma izenačiti zaposlitev posameznih uslužbenecv, ali tozadevne neenakosti ne bi smele prekoračiti razliko od ene dvajsetine normirane storilnosti. Če pa ustroj službe, oziroma krajevni in časovni razlogi zahtevajo, da se od časa do časa osebje zaposli nad normalo (šurni delavnik), se mora vpeljati posebna nagrada za nadnormalno storitev dela. Tako bi bilo to vprašanje dovoljno rešeno in bi ne bilo mnogoštevilnih in upravičenih pritožb.

Z zaposlitvijo večjega števila ljudi (okoli 2000 uslužbenecv) bi se tudi izdatno omilila kriza brezposelnosti.

Pregled storilnosti in obremenitve prog in uslužbenecv državnih železnic

Direkcija	Stevilo uslužbecev		Stevilo potnikov v letu 1934.			Storjeni 1000 brutotonski kilom.			Stevilo uslužbenecv na 1 postajo			
	Dolžine prog v km	Skupaj	na 1 km	Skupaj	na 1 km	na 1 usluž.	Skupaj	na 1 km	na 1 usluž.	postaj	potnikov	na 1 postajo
Ljubljana	1.145'7	9.281	8'1	8.571.274	7.485	925	2.225.248	194	24	243	35.200	38'2
Zagreb	2.202'8	15.357	6'7	7.467.456	3.390	437	3.543.700	160	23	399	18.700	38'5
Beograd	2.637'1	17.310	6'6	5.620.635	2.130	324	3.221.195	122	18'5	425	13.200	40'7
Subotica	1.898'7	8.913	4'7	5.063.654	2.670	568	1.783.430	94	20	292	12.300	30'5
Sarajevo	1.465'4	9.992	6'9	3.400.817	2.320	343	1.431.353	98	14'4	273	12.450	36'4
Skupaj	9.349'7	60.853	—	30.123.836	—	—	12.204.926	—	—	1.632	—	—
Povprečno	—	—	6'5	—	3.220	405	—	130	20	—	18.600	37'7

Opomba: 1. Upoštevane so vse vrste prog, t. j. normalni tir 1435 mm in ozka tira 760 mm in 600 mm.
2. V številu uslužbenecv je zapopadeno celotno osebje (uradniki, zvaniki, služitelji, dnevnikaarji in delavci) posameznih direkcij; všteto ni osebje generalne direkcije in njej direktno podrejenih službenih edinic.

Romunski minister o dogovoru glede bencina in nafte

Romunski zunanji minister Antonescu je izjavil: »Pred našim odhodom na konferenco Male antante v Bratislavi sta sklenila ministrska predsednika dr. Stojadinović in dr. Tatarescu dogovor, ki pomeni finančni uspeh prve vrste. Podobne pogodbe je sklenila Romunija že z Anglijo, Francijo in Italijo. Samo čudim se, da nismo že preje imeli takšne pogodbe z Jugoslavijo. Moral je priti dr. Stojadinović, da se reši to vprašanje. Mi smo zelo radi pristali na to pogodbo. Mi bomo zaslužili,

ker smo prodali koncesijo, zaslužili bodo tudi naši delavci in naše železnice, Jugoslavija pa bo imela cenen bencin. Na gospodarskem polju je še več takšnih možnosti, ki jih bomo tudi izkoristili.

Proizvodnja nafte

Lani je znašala na področju Savske banovine proizvodnja nafte 260 ton, v letošnjem prvem polletju pa je narasla že na 2293 ton. Upati je, da se bo proizvodnja še povečala. Tudi iz drugih evropskih držav poročajo o povečanju proizvodnje nafte. Tako je dosegla

produkcija nafte v Nemčiji lani že 430.000 ton, v Českoslovaški 29 tisoč, v Avstriji 7000, v Italiji 20.000 in v Franciji 75.000 ton. Seveda pa so vse te številke silno skromne v primeri s proizvodnjo v velikih petrolejskih državah.

Tako je v Združenih državah Sev. Amerike narasla proizvodnja nafte od 646 na 72.7 milijona ton, v Venezueli od 10'5 na 11'3, v Romuniji je narasla za 4'3% na 4'36 milijona ton, v Perziji za 11'7% na 4'15, v Nizozemski Indiji za 5% na 3'07 milijona ton. V Mehiki se je dvignila proizvodnja nafte za 3'5% na 2'9 in v Iraku za 7'4% na 1'92 milijona ton.

Politične vesti

Predsednik dr. Beneš je obiskal Slovaško ter imel v Bratislavi velik govor, v katerem se je dotaknil tudi raznih notranje- in zunanje-političnih vprašanj. Dejal je, da pripadajo nesoglasja s Poljsko že preteklosti. Vojne se ne bojimo, še nadalje pa bomo storili vse, da jo preprečimo. Vendar pa smo tudi pripravljeni na obrambo in če treba, se bomo branili do konca. Konferenca Male antante v Bratislavi je znova dokazala, da imamo zanesljive in zveste prijatelje. Zunanji minister Antonescu bo iz Zeneve odpotoval v Rim, kjer bo pripravil obisk kralja Karola v Italiji.

Za predsednika skupščine Zveze narodov je bil izvoljen argentinski delegat dr. Savedro Lanas. Vprašanje etiopske delegacije še ni rešeno in se zaenkrat ta še udeležuje sej. Neutrálne države zahtevajo, da se etiopska delegacija prizna, če pa ta predlog nikakor ne bi prodrl, pa zahtevajo, da se prepuusti vse vprašanje v odločitev mirovnemu razsodišču v Haagu. Velesile so odločno proti priznanju etiopske delegacije, ker hočejo na vsak način doseči sodelovanje Italije v Zenevi.

Na seji mednarodnega odbora za kontrolo nad izvajanjem nevtalnosti proti španskim dogodkom je nastopil francoski delegat silno ostro proti Portugalski, ki se še ni pridružila temu odboru. Predlagal je, da se uvedejo proti Portugalski sankcije.

Na Svetu Zveze narodov je vzbudil veliko senzacijo predlog poljskega delegata, da se izpremeni sestava mandatne komisije in da pridejo v to komisijo tudi zastopniki držav, ki so danes brez kolonij. Predlog Poljske tolmadžijo tako, da bo tudi Poljska zahtevala za sebe kolonije. Reforma Zveze narodov pa je zunanji minister Poljske Beck odklonil, ker bi bila v sedanjem trenutku takšna reforma brez praktičnih uspehov.

Nemški minister za propagando Göbbels se je na poletu v Atene ustavil za eno uro v Beogradu, kjer so ga sprejeli zastopniki nemškega poslanstva in naši letalski oficirji.

Nemški zunanji minister v Neurath je prišel na povabilo drž. upravitelja Horthyja v Budapešto na lov. Iz Budapešte pa bo odpotoval v Rim. Kakor trde dobro poučeni krogi, je Nemčija vzemirjena, da bi mogla Italija popolnoma odtegniti Avstrijo nemškemu vplivu. Namen Neurathovega potovanja je, da to vprašanje razčisti.

Na Majorki so se baje izkreale italijanske čete, da je dejansko ves otok pod njihovo oblastjo. To vest je objavil barcelonski list »Solidaridad Obrera« in je treba še počakati, če je njegova vest tudi resnična.

Katalonska vlada je proglasila splošno mobilizacijo ter namerava proglasiti popolno neodvisnost Katalonije, če bi uporniške čete zavzele Madrid. Katalonska vlada se je baje glede svoje namere že obrnila na velesile, ki jih prosil, da bi njeno akcijo podpirale. Nevarnost je, da bo korak Katalonije zelo poostrel mednarodno situacijo, ker se bo začel boj za delitev španskega plena.

Uporniki, oziroma nacionalisti, kakor zahtevajo, da se imenujejo, so v bojih na madridski fronti dosegli znatne uspehe ter osvojili tudi glavni rezervar za madridski vodovod. Poročajo, da so s svojo zmago prišli vladnim četam na Gvadarami v hrbet.

S španskega bojišča prihajajo še vedno nasprotujoče si vesti. Vse pa kaže, da se je položaj nacionalistov zboljšal, zlasti zaradi nesoglasij, ki so nastala v vladnih vrstah. Baski nastopajo vedno odločneje proti anarhistom in komunistom. Tudi iz Madrida, Malage in drugih mest se poroča o podobnih nesoglasjih. Nacionalisti pripravljajo naskok na Bilbao ter ofenzivo na Madrid. Kadeti v Alkazarju se še vedno branijo in so odbili zadnji napad vladnih čet, ki niso napada več obnoile.

Sovjetska vlada zalaga baje na debelo madridsko vlado z letali in orožjem. Baje je poslala že 200 letal. Vzrok več, da tudi Portugalska ne neha s podpiranjem nacionalistov.

Francoski socialistični in komunistični listi trde, da je bila sklenjena med vojaško junto v Burgosu ter Nemčijo, Portugalsko in Italijo tajna pogodba, po kateri se je junta zavezala, da odstopi Nemčiji Kanarske otoke in da dobi pomorsko oporišče na nekem otoku nasproti portugalske Gvineje, Italija da dobi Balearske otoke, Nemčija pa da se je zavezala, da nudi Portugalski vso vojaško podporo, tako v primeru vojne, ko v primeru notranjih neredov.

Denarstvo

Devizna podloga Narodne banke se je povečala od izvoza

V nasprotju z »Jugoslovanskim Kurirjem« je »Narodno blagostanje« mnenja, da silni dotok deviz izven podloge, ni nastal od turističnega prometa, temveč od izvoza, kar je tudi verjetneje. Ta dotok deviz znaša v zadnjih dveh tednih nič manj ko 71,5 milijona din, da znašajo že vse devize izven podloge 566,2 milijona din. Med temi devizami so v velikih meri tudi angleški funti, ki veljajo danes kot najbolj varna valuta. Da se funti in druge devize vodijo pod seznamom deviz, ki ne spadajo v podlogo, je samo posledica predpisa zakona o Narodni banki, da se smejo šteti v podlogi samo devize, ki se morejo vsak hip zamenjati v zlato. Dejansko bi se torej mogle šteti v devizno podlogo tudi vse devize izven podloge, ker je samo formalen razlog, da se sedaj oficialno ne štejejo. Iz tega pa tudi sledi, da je naš obtok bankovcev mnogo bolj fundiran, kakor pa navidezno izgleda iz izkaza Narodne banke in da se poleg tega to njegovo dobro fundiranje še stalno izboljšuje.

Beograjska borza

V preteklem tednu je bilo na beograjski efektini borzi silno mirno razpoloženje. »Narodno blagostanje« je mnenja, da je ta neživahnost posledica oživiljenja gradbene delavnosti, ker so mnogi prodali vrednostne papirje, da morejo zidati. Zida pa se danes skoraj le z gotovino, ne pa na kredit. Kar v ta namen ponudijo lastniki na borzi vrednostnih papirjev, jih more borza z lahkoto absorbirati, ne da bi zaradi teh prodaj trpeli tečajni papirjev. Seveda pa zaradi tega tudi ne more nastati noben polet na borzi.

Tečajni vseh državnih papirjev so čvrsti. Najbolj pa oni vojne škode, čeprav so ti papirji najmanj rentabilni. Nasprotno pa so oslabili papirji 70dstotnega Blaira, pa čeprav so ti najbolj rentabilni. To je posledica zadnje objave posebne liste Blairovih obveznic, s katerimi se kupčuje na naših borzah in katerih kuponi se izplačujejo v dinarjih. V tem seznamu je bilo objavljeno, da so sedaj pripuščeni na borzo tudi oni papirji, ki so bili perforirani in s katerimi se doslej ni moglo kupčevati na borzi.

Promet na efektini borzi je znašal skupno le 2 milijona dinarjev, za 0,9 milijona din manj ko v prejšnjem tednu.

Na deviznem trgu je ostal položaj popolnoma neizpremenjen. Vsi tečajni so stabilni.

Finančno stanje Madjarske

Taylor, visoki komisar narodov za Madjarsko, navaja v svojem tromesečnem poročilu o gospodarskem stanju Madjarske, da je znašal državni deficit v 2. letošnjem tromesečju 18 milijonov pengov, okoli 150 milijonov din. Dočim je prejšnja leta pokrivala Madjarska državni deficit s posebnimi notranjimi posojili, je krila sedanji deficit s posojilom pri deviznem uradu Narodne banke. Sedanji deficit je nastal predvsem zaradi odplačevanja kmetijskih dolgov. Leteči dolgovi vlade so zopet nekoliko narasli. Stanje madjarskih državnih podjetij pa se je nekoliko izboljšalo. Še vedno pa je morala dati državna blagajna tem podjetjem 53,8 milijona pengov predjema.

Gospodarski odbor Zveze narodov pravi v svojem poročilu za sejo sveta, da sta ameriški dolar in angleški funt že dolgo časa stabilna in da niti Velika Britanija niti Združene države Sev. Amerike ne mislijo na to, da bi devalvirale svojo valuto.

Pelikan terpentinovo milo za namakanje perila pa

Radost peric

Hranilne vloge so se v Avstriji povečale v avgustu za 10 milijonov šilingov na 2351 milijonov. 60 odstotkov vsega površka odpade na Dunaj.

Avstrijska narodna banka izkazuje v avgustu dotok deviz v višini 32,5 milijona šilingov, v prvem tednu septembra pa za 5,25 milijona šilingov. Priliv deviz je posledica živahnega tujkega prometa.

Trgovec izpolni dolžnost, če naroči prvič in pomaga plasirati

Neka belgijska banka je razglasila, da bo v bodoče obrestovala samo vloge, ki znašajo več ko 5000 belgijskih frankov, dočim je dosedaj obrestovala vse do 2000 frankov. Banka upa, da bo na ta način dosegla dvojni dobiček. Na eni strani bo znižala svoje stroške, na drugi strani pa se bodo povečale hranilne vloge, ker se bodo te obrestovale še nadalje brez ozira na njih višino.

Španska pežeta je na londonski borzi ponovno nazadovala. Dočim je bilo v začetku državljanske vojne treba dati za funt 36 in pol pozete, se mora sedaj plačati že 56 pezeta.

Uvajali pa bodo z izdatno reklamo **Dolničar & Richter** LJUBLJANA

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobra

Kneippova sladna kava

Zahteve vojvodinskih trgovcev

Kongres Zveze trgovskih združenj Voivodine v Subotici

V nedeljo je bil v veliki dvorani mestne hiše v Subotici kongres Zveze trgovskih združenj na področju trg. industrijske zbornice v Novem Sadu. Kongresa se je udeležil kot delegat trgovskega ministra dr. Velimir Bujčić, odlično pa so bile zastopane tudi vse druge lokalne oblasti. Iz Slovenije se je udeležil kongresa kot zastopnik naše Zveze g. Škrbec. — Kongres je otvoril in vodil predsednik Zveze trg. združenj Lajić. Od pozdravnih govorov sta napravila posebno močan vtis govor slovenskega delegata Škrbca in govor predsednika Centralnega predstavništva g. Nedeljka Savića. (O obeh govorih bomo obširneje še poročali.)

Po pozdravnih govorih so sledili razni referati, in sicer je podalo Združenje trgovcev v Somboru referat o žitni trgovini v Voivodini. Združenje trgovcev iz Novega Sada o krizi naše nacionalne trgovine in Združenje trgovcev v Subotici o socialnih bremenih, ki se nameravajo naložiti gospodarstvu z uvedbo splošnega pokojninskega zavarovanja za nameščence.

Vsi referati so bili sprejeti od zborovalcev z največjim zanimanjem ter odobravanjem. Soglasno pa so bile nato sprejete resolucije, v katerih se zahteva:

Predvsem se v resolucijah naglašja, da je stanje naše nacionalne trgovine zelo težko in da se stalno slabša. Zato je potrebno, da se kar najbolj nujno izdajo zakonski ukrepi za rešitev naslednjih vprašanj:

V zvezi s problemom izvozne trgovine ter letošnje obilne žetve ter v svrhu njenega čim boljšega vnovenja, smatra kongres, da je skrajni čas, da se izvoz naših agrarnih proizvodov smotreno in edinstveno organizira, ta organizacija pa da se stavi pod kompetenco trgovinskega ministrstva.

Glede vprašanja ureditve kmetijskih dolgov, smatra kongres, da se mora to vprašanje rešiti za vse gospodarske ljudi in na podlagi uredbe o individualni zaščiti dolžnikov. V ta namen naj se izvedejo potrebne reforme v zakonu o izvenstečajnih poravnava in v konkurznem zakonu.

Glede davčnih in drugih fiskalnih vprašanj je kongres mnenja, da se morajo izvesti temeljite izpremembe določil zakona o neposrednih davkih, zlasti onih predpisov, ki se tičejo plačevanja družbenega davka. Družbe naj se glede obdačenja popolnoma izenačijo s samostojnimi trgovci.

V nadaljnji točki resolucije se zahteva, da se ustanavljanje kartelov prepove in da se prepovedo že obstoječi karteli.

Krošnjarstvo se mora zatreti, je naslednja zahteva trgovstva.

Glede zavarovanja trgovcev zahteva kongres, da izda trgovinski minister čim preje v obrtnem zakonu predvideno uredbo o socialnem zavarovanju trgovcev, in sicer naj bo to zavarovanje obvezno in na decentralistični podlagi.

V resolucijah se nadalje zahteva revizija obrtnega zakona, in sicer v smislu predlogov trgovinskih in industrijskih zbornic. Nadalje je potrebno, da se čim prej reši vprašanje zaposlovanja tujih državljanov v našem gospodarstvu. Vsa dosedaj izdana dovoljenja je treba temeljito pregledati. Nad vsemi tujimi podjetji v naši državi pa je treba uvesti natančno nadzorstvo.

Glede prehrane pasivnih krajev se zahteva, da se pomaga prebivalstvu v pasivnih krajih predvsem z izvajanjem javnih del in z zaposlitvijo.

Kongres je nadalje zahteval, da se izpremene določila o ustanavljanju obveznih združenj, da se namreč izločijo iz združenj one osebe, ki se ne smatrajo za prave trgovce.

Končno se govori v resolucijah o nameravanem razširjenju pokojninskega zavarovanja na vse nameščence in na vso državo. Kongres se je z ozirom na slabo materialno stanje trgovstva izrekel proti temu razširjenju.

Novi gospodarski odnošaji Male antante

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža je izjavil, da se dr. Stojadinović in romunski zunanji minister Antonescu strinjata z njegovim predlogom o ustanovitvi gospodarske centrale češkoslovaških industrialcev in finančnikov ter da sta pristala na to, da bodo v tem odboru zastopani tudi zastopniki jugoslovanskega in romunskega gospodarstva.

Po nemških vesteh bo naloga tega odbora, da prepreči nadaljnje nemško prodiranje na Balkan.

Nova gospodarska centrala se bo imenovala »Alliance Economique de l'Europe centrale« ter bo imela svoj sedež v Pragi, svoja zastopništva pa v Beogradu in Bukarešti. Njena prva naloga bo, da ugotovi, katere surovine bi mogla nabavljati Češkoslovaška v Jugoslaviji in Romuniji. Zlasti gre za železne rude, žveplo, baker in petrolej.

Jugoslovanska industrija bi se izpopolnila s pomočjo češkoslovaškega kapitala. Baje je med Jugoslavijo in Češkoslovaško že sklenjena pogodba, po kateri bo nabavljala Češkoslovaška v Jugoslaviji elektrilitični in črni baker. Nove tvornice za pridobivanje bakra in zlata pa bi Češkoslovaška zgradila v Jugoslaviji s pomočjo svojih zamrzlih terjatev v Jugoslaviji. Češkoslovaška javnost polaga zelo veliko važnost na novo gospodarsko centralo, ki jo smatra za temelj novih gospodarskih odnošajev držav Male antante.

Za šefa nove centrale bo imenovan bivši češkoslovaški poslanik na Dunaju inž. Vavrečka, ki je sedaj direktor Bafinilnih tvornic na Češkoslovaškem.

O poglobitvi trgovinskih odnošajev držav Male antante je izjavil ministrski predsednik dr. Hodža med drugim še naslednje:

Znano je, da so se dosedaj gospodarski strokovnjaki Male antante že posvetovali o skupnem

trgovinsko političnem načrtu, čigar namen je, da izpopolni sedanji sistem preferencialov v okviru Male antante. Ta načrt naj bi tudi pripravil podlogo, na kateri bi mogla Mala antanta kot pokrajinska enota izvesti organsko zbliznanje s preferenčnim sistemom držav rimskega protokola, in sicer tudi s sodelovanjem Nemčije.

Intenzivnost notranje solidarnosti Male antante se tako vse bolj jasno izraža tudi v formalnem pogledu njene organizacije. Tako je jasen izraz tega pogodba o trgovinsko politični razmejitvi ter razširjenju našega skupnega preferenčnega sistema.

Vložite prijave za odmero točilne takse za triletno odmerno razdobje 1937/39.

V smislu člena 25. pravilnika za izvrševanje določil tar. post. 62. taksne tarife k zakumu v taksah se začne dne 1. januarja 1937 novo triletno odmerno razdobje za odmero in plačevanje takse za pravico, točiti alkoholne pijače na drobno in na debelo. (»Službeni list« z dne 19. VIII. 1936 67. kos — štev. 526.) — Zato se pozivajo vsi imetniki pravice za točenje alkoholnih pijač na drobno in na debelo, da vložijo radi pravilne odmere takse v času od dne 1. do dne 30. oktobra 1936 pri pristojnem oddelku finančne kontrole, v čigar območju so obratovalnice, prijavo na predpisanem obrazcu in da izkažejo v prijavi vse podatke potrebne za pravilno odmero takse. Obrazec prijave se dobi pri oddelku finančne kontrole po nabavni ceni 1 din.

Točilec, ki vobče ne vložil prijave ali je ne vložil v določenem roku, izgubi pravico pritožbe zoper odmero takse, ki se mu odmeri po uradni dolžnosti.

Zunanja trgovina

Izvoz našega vina na Češkoslovaško nazaduje

V prvi polovici leta 1936. je uvožila Češkoslovaška 31.000 hl vina v vrednosti 9.100.000 Kč, za 7.000 hektolitrov manj ko v prvem polletju 1935. Ker je zaradi sankcij prenehal uvoz vina iz Italije, so izvozile na Češkoslovaško več vina Španija, Grčija, Romunija in Bolgarska. Najbolj se je povečal uvoz vina iz Španije, in sicer od 5200 na 10.400 hl. Tudi iz vseh drugih preje navedenih držav se je uvoz vina povečal. Iz Jugoslavije pa je padel od 2400 na 2200 hl vina.

Presenetljiv padec v cenitvi ameriške bombažne žetve

Prošli teden so doživele efektne borze Liverpoola in Manchestra, ki se posebno zanimajo za bombaž, veliko presenečenje, ko so bile objavljene uradne ameriške cenitve letošnje bombažne žetve. Te cenitve so za 1.360.000 bal manjše kakor še avgusta meseca. Padec v cenitvi med tema dvema mesecema je sicer običajen, vendar ni menda še nikoli dosegel milijona. Tudi ni bilo ničesar, kar bi dalo pričakovati tako velik padec. Nekaj je kriva suša in vročina, škoda po raznih škodljivcih pa ni večja ko običajno. Zato smatrajo trgovci, da je nemara pomočta v avgustovski cenitvi, da je bila tedaj žetev cenjena previsoko. Cene so se po objavi nove cenitve seveda hitro dvignile.

Za prodaje ribe je nastala v Dalmaciji dobra konjunktura, ker kupujejo tudi trgovci ribe za Španijo.

Češkoslovaška, ki je dosedaj kupila pri nas 2500 vagonov pšenice, je prodala 150 vagonov te pšenice pod zelo ugodnimi pogoji na Nizozemsko. Prizad seveda direktno ne more prodajati pšenice na Nizozemsko.

Nemčija je v avgustu izvozila za 63 milijonov mark več blaga kakor pa uvozila. Dočim je ostal uvoz s 346 milijoni mark neizpremenjen, se je povečal izvoz za 56 na 409 milijonov mark.

Bolgarska žetev pšenice je letos mnogo boljša ko lansko leto. Od lanske pšenice je preostalo Bolgarski še okoli 20.000 ton. Izvoz moke iz Bolgarske je sedaj zopet popolnoma prost.

Italija se pogaja s Poljsko, da bi ji ta plačala ostanek v Italiji pred leti razpisane poljskega posojila z nabavo premoaga. Vse kaže, da bo Poljska ta predlog Italije sprejela in ji dobavila premoaga za 20,5 milijona lir, kolikor znaša še ta ostanek.

Letošnji pridelek bombaža je v Italiji štirikrat večji kakor je bil lansko leto. Narodni zavod za bombaž bo letos odkupoval bombaž po ceni 8 lir za kg.

Združene države Sev. Amerike morajo zbog suše uvažati v vedno večji meri pšenico. Sedaj uvažajo vsak teden po en milijon bušljev. Do nove žetve bo uvozila Amerika nad 50 milijonov bušljev.

Zaradi svetovne gospodarske krize propadajo kitajske tvornice za porcelan in med njimi tudi takšne, ki so obstojale že 2000 let.

Dobave - licitacije

Nabava 579 ton premoga. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pismeno licitacijo za dobavo 579 ton premoga od ca 5.200 kal. Licitacija bo dne 10. oktobra ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka, soba št. 42, Sv. Jakoba trg št. 2.

Dne 5. oktobra bo pri gradbenem oddelku direkcije drž. železnic v Ljubljani javna licitacija za obnovitev tlaka ob desinfekcijskih tirih, za rekonstrukcijo vodnega stolpa in za napravo novega kopalniškega poslopja na stanici Zalog.

Dne 7. oktobra bo pri strojnem oddelku direkcije pomorskega sabočarja v Splitu licitacija za nabavo delov za stroje parobroda iste direkcije.

Dne 13. oktobra bo v pisarni Direkcije drž. rudarskih preduzeč v Sarajevu licitacija za dobavo kompletnega turboagregata za direkcijo drž. rudnika v Zenici in dne 20. oktobra za nabavo kalcijevega fosfata za direkcijo drž. železare v Varešu.

Gradbeno odelenje direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 25. septembra ponudbe za dobavo 5 telefonskih aparatov, 4 morzebarvopiscev in 1.000 kg bločne verige.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 25. septembra ponudbe za dobavo raznega usnja in do 30. septembra za dobavo konjskih kočev in pokrival za vole.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 1. oktobra ponudbe za dobavo plinskih cevi, ventilov za paro in dr., 500 kg bele kovine, 12 električnih zvoncev ter materiala za razvodne telefonske jamske mreže.

Komanda mornarice v Zemunu sprejema do 12. oktobra ponudbe za dobavo raznega gradbenega lesa.

Licitacije

Dne 24. septembra bo pri Glavnem sanitetskem skladu v Zemunu licitacija za dobavo raznih zdravil in kemikalij in dne 26. septembra za dobavo plutinih zamaškov, papirnih vrečic in dr.

Dne 3. oktobra bo v intendanci Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo fižola, riža, zdroba, ješprenčka, suhega grozdja, masti olja in paprike za potrebe vojaštva.

Dne 25. septembra bo v inženjerskem oddelku Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za napravo električne instalacije v IV. in V. objektu vojašnice »Kralja Petra I.« v Ljubljani in dne 9. oktobra za popravila V. objekta vojašnice »Vojvode Mišiča« v Ljubljani.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Skrob in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

»Industrijski Pregled«

Izšla je avgustova številka »Industrijskega Pregleda«, ki prinaša bogato in zelo aktualno vsebino. Predvsem omenjamo uvodni članek »Diletantizem v gospodarstvu«, ki smo ga v prejšnji številki ponatili. Dr. Bogumil Vošnjak razpravlja o zelo perečem vprašanju nadziranja gospodarskih podjetij po angleškem vzoru ter o odgovornosti. — Od drugih člankov navajamo: Trg s kapitalom. — Gj. Curčin: O gospodarskem stanju, minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah, arbitraži, pomirjevalnem postopku ter o stavkah. — Epidemija stavk. — Gospodarski načrti Nemčije glede Balkana. — Nove težkoče na svetovnem trgu. — A. Hribar: Industrializacija državnega svilarstva. — Maksimović: Industrija jute v Jugoslaviji. — O domačih tekstilnih surovinah. — Koordinacija dela tekstilne industrije in kmetijstva. — Gospodarski pomen kartelov. — Löbl: Gospodarski in industrijski pomen lanu. — Ustanovitev med-

narodnega kartela koka. — Inž. Filipović: Avtomobili na plinski pogon. — Indeks razvoja našega gospodarstva »Za naš les«. — Lesni plin namesto bencina. — Čuvajmo naše proizvode. — Industrijski leksikon. — Naša oljna in-

dustrija. Sledi Pregled skozi našo industrijo, nato tuje gospodarske vesti ter razna sporočila.

Tudi najnovejša številka »Industrijskega Pregleda« se odlično reprezentira ter jo priporočamo kar najtopleje.

Kaj pravijo naši gospodarski ljudje? Oprostitev plačevanja prenosne takse

Že v zadnji številki smo na kratko poročali, da so denarni zavodi, ki kupijo na prisilnih dražbah nepremičnine, oproščeni plačevanja prenosne takse. Oprostitev se utemeljuje s tem, ker bodo denarni zavodi itak te nepremičnine pri prvi priliki prodali naprej in se bo torej prenosna taksa itak plačala. Denarni zavodi kupujejo poleg tega te nepremičnine le prisiljeni, da vsaj do neke mere krijejo svoje terjatve, ker kupijo nepremičnine samo takrat, kadar se na dražbi ne ponudi niti toliko, kolikor znaša terjatev denarnega zavoda.

Čeprav je ta argumentacija v mnogem oziru razumljiva, vendar pa le ni popolnoma pravična. Predvsem moramo oporekati tej naši razvadi, da se dajejo komurkoli posebne pravice. Če je preje navedena argumentacija pravilna, potem bi morala veljati za vsakogar, ki kupuje na prisilni dražbi nepremičnine. Absolutno ni razumljivo, zakaj bi se enemu priznala oprostitve plačila prenosne takse, drugemu pa ne. Je to zopet nov privilegij, ki ne vzdrži kritike.

Pa še nekaj je treba pripomniti! Le pre pogosto se pripeti, da se prodajajo nepremičnine pod ceno, ker se je dolžnik brez potrebe pognalo na boben. Če zasluži kdo v takšnih primerih usmiljenje, potem je to dolžnik, ki je prišel ob vse. Dostikrat se tudi pripeti, da je pognan dolžnik na boben iz špekulacije, da se bo mogel upnik za slepo ceno polastiti njegovega premoženja. Kaj naj bi sedaj nagrajen za to nelepo špekulacijo še z oprostitvijo od plačila prenosne takse?

Ta oprostitve bi bila razumljiva in upravičena le, če je plačal upnik za nepremičnino dobro ceno, če je plačal vsaj cenilno vrednost, ne pa le izklicne. V tem primeru, ko je bil tudi interes dolžnika do neke mere varovan, bi šele bila upravičena oprostitve od plačevanja prenosne takse.

Oprostitev od plačila prenosne takse pa bo imela tudi to posledico, da bodo nekateri sedaj še raje pognali dolžnika na boben. Na ta način bo mogla postati ta oprostitve celo direktno gospodarsko škodljiva.

Nobeni prijatelji taks nismo, ki jih je mnogo preveč in ki so tudi mnogo previsoke. Če pa so uvedene, potem morajo veljati za vse in oprostitve bi bile dopustne le iz splošnih ozirov do javnosti, če velja ta oprostitve za dobrodelne družbe, za kulturne ustanove in podobno. Za vsa pridobitna podjetja pa mora veljati ista dolžnost. A tudi na interese dolžnikov se ne sme pozabiti, kajti njih gospodarska eksistenca je najbolj ogrožena. Zato bi smela tudi veljati oprostitve od prenosne takse le v primerih, ko so interese dolžnikov vsaj kolikor toliko varovani.

* V tej rubriki bomo redno objavljali vse krajše želje in mnenja naših gospodarskih ljudi, da s tem povečamo zanimanje za javna gospodarska vprašanja. Objavljali bomo njih mnenja brez ozira na to, če se z njimi popolnoma strinjamo ali ne. Seveda pa imajo gospodarski ljudje, ki bi bili nasprotnega mnenja, vso možnost, da tudi odgovorjajo na ta izvajanja, če se ne bi z njimi strinjali.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:

1008 — Carigrad: zastopniška tvrdka se zanima za lesne vložke, 1009 — Barcelona: premog, na podlagi kompenzacij za katalonske proizvode, 1010 — Berlin: les za proizvodnjanje papirne mase.

Deželni pridelki:

1011 — Haan (Porenje, Nemčija): semena za krmo, 1012 — Basel: sveža povrtnina, 1013 — Hamburg: žitarice, stročnice, živalska krma, oljnate pogache, oljnato seme in razna druga semena,

1014 — Malta: krompir, 1015 — Karlsruhe (Porenje): paradiznik, 1016 — London: sveža povrtnina, 1017 — Berlin: zdravilne rastline, 1018 — Dresden: lan.

Proizvodi sadjarstva:

1019 — Basel: sveže sadje (češplje, grozdje, jabolka, breskve), 1020 — Neuhâtel: ponuja se zastopnik za suho in sveže sadje ter predlaga kompenzacijske kupčije za švicarske industrijske predmete (zlasti tekstilne stroje), 1021 — Karlsruhe: sveže grozdje in drugo sadje, 1022 — London: sveže in suho suhe češplje), 1023 — Bruselj: suho sadje (fige in orehi).

Proizvodi živinoreje, perutnarstva in ribarstva:

1024 — Praag: svinjske ščetine in drugi živalski odpadki, 1025 — Berlin: mezdrovina, kopta, parklji, klej, 1026 — Bruselj: divjačina, 1027 — Carigrad: neka tvrdka želi prevzeti zastopstvo naših izvoznikov živine v Grčijo.

Proizvodi rudarstva:

1028 — London: boksit in magnezit za izvoz v Ameriko, 1029 — Bruselj: razne rude za veliko industrijo, kakor boksit, sa-lovec itd.

Industrijski izdelki:

1030 — Budapešta: kalcijev acetat (40.000 kg) in metilni alkohol (10.000 kg), 1031 — Carigrad: ponuja se zastopnik za emajlirano posodo in druge izvozne predmete, 1032 — Sandusky (Ohio, Združene Sev. Amerike): piroteksne preproge in druga narodna ročna dela iz Bosne, Srbije, Dalmacije, Vojvodine, 1033 — Budapešta: žvepleno olje.

Razno:

1034 — Buenos Aires: neka tvrdka išče zastopstvo naših izvoznikov onih predmetov, ki prihajajo v poštev za izvoz v Argentino, 1035 — Bagdad: zastopnik za železni gradbeni material, sanitetno blago, vpognjeno pohištvo, kartonažo, lesene izdelke, tekstil-

no blago vseh vrst, volneno predivo, ovrtnice, tehnična olja in masti za izdelavo mila, kemikalije, živo srebro, boraks, svinčeno in bakreno rudo, zeleno galico, vrvarske izdelke, ribiške mreže, sadne bombone za otroke.

Opomba št. 1. — Nemška tvrdka išče dobrega zastopnika za plasiranje njenega vezanega lesa na našem trgu.

Opomba št. 2. — Remscheid (Nemčija) — neka tvrdka želi plasirati v Jugoslaviji nože za rezanje papirja in išče interese.

Opomba št. 3. — Charleroi (Belgija) — belgijska tvrdka potrebuje generalnega zastopnika v Jugoslaviji za prodajo svojih proizvodov, zlasti za instalacijo tvornic, cevi, mehaničnih in električnih aparatov.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno. 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago. 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

V nedeljo so bile v Sloveniji v 12 občinah občinske volitve. V treh občinah (Blagovica, Mavčice in Sromlje) so bile vložene samo liste JRZ. V treh občinah (Ponikva, Gor. in Dol. Logatec) je zmaga opozicija. V ostalih občinah pa je zmaga JRZ, in sicer v občinah: Dobrunje, Tuhinj, Šmarje, St. Vid pri Grobelnem, Dev. Marija v Polju in Planina.

Direktorja ženske gimnazije v Ljubljani Antona Juga so našli mrtvega v nekem gozdu pri Goricanah nad Ljubljano. Dolgo vrsto let je bil predsednik Zveze kulturnih društev ter je mnogo delal tudi v javnem življenju. V zadnjem času pa so ga silno trle materialne skrbi.

Bolgarski veterinarji so prišli v ponedeljek v Ljubljano, kjer so bili zelo prisrčno sprejeti.

»Tri dneve grozdja« je priredil od 19. do 21. septembra Savez hrvatskih vinogradarjev. Namen te prireditve je povečati potrošnje grozdja.

Slavni ruski pisatelj Nemirovič Dančenko je umrl v Pragi v visoki starosti 92 let.

Stalinova bolezen se je baje tako poslabšala, da je računati s katastrofo. V triumfatu, ki naj po Stalinovi smrti prevzame vso oblast, so določeni: Vorošilov, Ordžonikidze in Kaganovič.

Tretjo transfuzijo krvi so že izvršili pri Titulescu. V zadnjem času se je posebno v londonskih krogih zbudil sum, da je bil Titulescu zastrupljen.

Pritožbo nemške sudetske stranke Henleina je odbor trojice zavrnil in se zato sploh ne bo na seji Sveta Zveze narodov o njej razpravljalo. Predlagatelj so nato svojo pritožbo umaknil ter jo bodo izpopolnjeno predložili na prihodnjem zasedanju Sveta.

Milicniki so pognali trdnjavo Alkazar tako nerodno v zrak, da je bilo ubitih tudi veliko število njihovih ljudi in mnogo prebivalstva. Nekateri listi pišejo celo o 4000 mrtvih. Uporniki pa le niso bili ubiti, temveč so sprejeli milicnike pri napadu na razvaline gradu z ognjem iz strojnih pušk, njihov napad odbili ter nato prešli v protinapad in preprečili tudi namero milicnikov, da z bencinom zažgo ves Alkazar. Vendar pa je malo verjetno, da bi se mogli še nadalje braniti.

Polarna ladja znanega francoskega znanstvenika dr. Chorocota se je v viharju potopila. Od posadke se je rešil le en mož. Tudi ves dragoceni znanstveni material dr. Chorocota je izgubljen.

Letala so lani prevozila v Združenih državah Sev. Amerike nad 860.000, v Angliji pa nad četrt milijona potnikov.

V Moskvi so baje znanstveniki na podlagi proučevanja starih papirusov iznašli papir, ki bo trajal 1000 let.

V Franciji velja 100 kg pšenice 316 din.

Nemški obrtniki so začeli akcijo, da se zaščitijo ime obrtnik, da bi se smeli tako imenovati samo oni, ki

so napravili mojstrski izpit. Ker se v Nemčiji smejo imenovati kot kmetje samo oni, ki so gospodarji na posedovani zemlji, zahtevajo obrtniki podobno pravico tudi za sebe.

50.000 bazenov so dosedaj že zgradili na strehah njujorskih hiš, Gradbeniki pa dobivajo še vedno nova naročila za zgraditev takšnih bazenov.

Napitnine so odpravili na Madjarskem ter se mesto napitnine zaračuna gostom 15 odstotkov potroška, kar je vsekakor zelo veliko.

Proti tvornici orožja Schneider-Creuzot je uvedeno kazensko stopanje, ker je dobavljala tvornica Franciji manjvredno blago.

Tržna poročila

Zagrebski perutninarski trg

Na trgu ni nobenih znatnejših izprememb. Izvažajo se še nadalje samo v Nemčijo. Maksimirane cene pa so tako nizke, da je skoraj vsak zaslužek izključen.

Današnja potrošnja je dobra in zadovoljiva, kar nekoliko olajšuje pobožaj proizvoznikov. Tudi letos se je konstatiralo, da turistični kraji v Primorju niso niti primeroma konzumirali toliko perutnine, kolikor bi mogli. Ker je znano, da gost mnogo raje uživa perutnino ko drugo meso, dokazuje, da se gostilničarji in hotelirji v Primorju premalo brigajo, da bi gostom postregli z dobro perutnino. To bi storili tem lažje, ker je cena naši perutnini zelo nizka.

Jajčni trg

Položaj je na trgu v glavnem neizpremenjen, izvoz je še nadalje slab, da so se v nekaterih nakupnih krajih cene celo znižale.

Še vedno se dosežejo najboljšee cene na švicarskem trgu. Glavna ovira je v tem, ker so nam še vedno dodeljeni premajhni kontingenti.

V Nemčiji so povišane cene za 1440 jaja za eno marko, da velja sedaj cena za jaja vrste »C« 66 mark. To je zelo majhno povišanje, ker so bile lani v tem času povišane cene za 5 mark. Že danes se čuti na trgu pomanjkanje blaga, kar bi tudi opravičevalo dvig cen, toda Reichsbanka kolikor le mogoče ovira normalno trgovino.

Na Češkoslovaškem je položaj izpremenljiv. Cene so popustile v zadnjem času za 10 Kč pri zaboju. To znižanje cen pa je neupravičeno, ker so se pred nedavnim poročali češkoslovaški listi o pomanjkanju blaga.

Na vseh drugih trgih se naše blago le slabo prodaja.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 23. sept. 12.00: Valčkova ura (plošče) — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Simfonične slike (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Pester spored izvaja radijski orkester — 18.40: Razvoj prometa in prometnih sredstev v Egiptu od najstarejših časov do naših dni — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Pesmi o morju (plošče) — 20.10: Z našega lepega Jadrana (Vladimir Regally) — 20.30: Plesne skladbe za dva klavirja (izvajata: gđinci: Božena Šaplja, Silva Hrašovec) — 21.10: Operni spevi in odlomki. Izvajata: g. Robert Primozič in radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Narodne pesni ob spremljavi harmonike.

Četrtek, dne 24. sept. 12.00: Pesmi donskih kozakov (plošče) — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče po željah naročnikov — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Kmečki trio, vmesne vložke poje Svezozar Banovec — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: Sokolstvo in socialni pokret — 19.50: Pesmi Josephine Bakerjeve (plošče) — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 20.30: Oktet »Ljubljanskega Zvona« — 21.15: Čajkovsky: VI. simfonija v h-molu (igra: Simf. ork. iz Bostona) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Instrumentalni dueti: Duet dveh klavir: gg. Antunović in Haršlag.